

molière ■
**miz
ant
rop**

SLOVENSKÉ
KOMORNÉ
DIVADLO

Lucia Jašková a Marek Geišberg

SLOVENSKÉ KOMORNÉ DIVADLO
V MARTINE uvádza

molière
**miz
ant
rop**

PREKLAD
VOJTECH MIHÁLIK

ÚPRAVA
MONIKA MICHNOVÁ
ROMAN POLÁK

DRAMATURGIA
MONIKA MICHNOVÁ

SCÉNA
PAVEL BORÁK A.H.

KOSTÝMY
PETER ČANECKÝ A.H.

HUDBA
RÓBERT MANKOVECKÝ

POHYBOVÁ SPOLUPRÁCA
STANISLAVA VLČEKOVÁ A.H.

ASISTENT POHYBOVEJ SPOLUPRÁCE
DANIEL RAČEK A.H.

RÉŽIA
ROMAN POLÁK A.H.

predstavenie vedie **Janka Nosálová**
text sleduje **Darina Mázorová**

PREMIÉRA:
5. FEBRUÁRA 2010
V NÁRODNOM DOME.
TRETIA PREMIÉRA
DIVADELNEJ SEZÓNY
2009/2010.
532. PREMIÉRA
SLOVENSKÉHO
KOMORNÉHO
DIVADLA.

SCÉNU, STAVBU, OSVETLENIE, ZVUK,
REKVIZITY, KOSTÝMY A PAROCHNE
POD VEDENÍM PETRA KLAUDÍNYHO
A VLADIMÍRA KUBISA REALIZOVALI:
MÁRIA BRACHNÁKOVÁ, ZUZANA
JANKESOVÁ, MARTA KALINOVÁ, NINA
MALKOVÁ, SOŇA MUŠÁKOVÁ, ANNA
PAULOVÍČOVÁ, JURAJ BOJNICKÝ,
JAROSLAV DAUBNER, MARIÁN FRKÁŇ,
DUŠAN GABONA, MIROSLAV KOPAS,
JÁN KURHAJEC, MAREK MARČEK,
DUŠAN MICHALKA, MILAN PÁLEŠ,
RÓBERT PLÁNKA A DALIBOR PROČKA.

Marek Geišberg

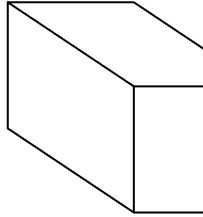
S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Michal Jánoš, Lucia Jašková a Dominik Zaprihač

OSOBY A OBSADENIE

ALCEST
MAREK GEIŠBERG

FILINT
DANO HERIBAN

ORONT
TOMÁŠ VRAVNÍK A.H.

CELIMÉNA
LUCIA JAŠKOVÁ

ELIANTA
NADEŽDA JELUŠOVÁ

ARSINOÉ
JANA OĽHOVÁ

AKAST
MICHAL JÁNOŠ A.H. /
TOMÁŠ TOMKULJAK A.H.

KLITANDER
DOMINIK ZAPRIHAČ

BASK
VILIAM HRIADEL

Mizantrop, Molièrovo majstrovské dielo, vzbudil počas autorovho života najmenší ohlas publika; znalci ho však už vtedy výrazne ocenili. Napríklad pre básnika a kritika Nicolasa Boileaua bol Molière predovšetkým „autorom *Mizantropa*“. Až neskôr, čiastočne aj vďaka nesprávnym interpretáciám, hra zožala veľký úspech.

Molière písal *Mizantropa* dva roky, pracoval na ňom teda oveľa dlhšie, než na svojich iných hrách. Už v roku 1664 predčítal prvé dejstvo u grófa du Broussin; potom až do premiéry 4. júna 1666 o hre nenachádzame zmienku. Prvé dve predstavenia - Molière stvárnil Alcesta, jeho o dvadsať rokov mladšia žena Armande Béjart hrala Celiménu – mali skvelý ohlas, potom však príjmy výrazne klesli. Hlavný hrdina Alcest mal vraj predobraz v autorových súčasníkoch: spomínajú sa knieža de Montausier – ktorý sa vraj veľmi nahneval, keď sa o tom dozvedel, po vzhliadnutí hry však Molièrovi blahoželal k úspechu – a už spomínaný Boileau, ktorý sám seba označil za predobraz k výstupu so sonetom. Zachovalo sa o tom jeho svedectvo: „Rozhorčenie tohto mizantropa nad zlými veršami bolo, ako sa mi sám Molière viackrát zdôveril, opísané podľa môjho vzoru.“ Ako zdroj inšpirácie Molièrovi určite poslúžilo aj dielo *Skeptické problémy* z roku 1666, v ktorom Molièrov priateľ, spisovateľ François de La Mothe le Vayer rieši otázku úprimnosti a spoločenského konformizmu. Často sa zvykne hovoriť, že Molièrovi na vytvorenie postavy Alcesta postačilo, aby pozoroval sám seba. Mal za sebou ťažké obdobie rokov 1663 – 1664, kedy mu zakázali *Tartuffa* a musel bojovať o *Dona Juana*; v spoločnosti sa objavovali pamflety, ktoré útočili na jeho súkromný život a odsudzovali bezbožnosť v jeho hrách; prežíval ne-

Lucia Jašková a Marek Gejšberg

dorozumenia s nevernou manželkou Armande, koniec priateľstva s Racinom, ako aj chorobu pľúc – to všetko mohlo nepriamo prispieť k ponurej Alcestovej nálade.

Aký má teda Molière vzťah k hlavnej postave svojej hry? Nájdeme tu viaceré odtienky: je isté, že autor si Alcesta váži, prisudzuje mu myšlienky a postoje, pri ktorých obdivujeme ich dôstojnosť. To mu však nebráni, aby odsúdil jeho prchkosť a tvrdohlavosť, a tiež aby sa mu vysmieval a očakával smiech aj v publiku. Sám autor poskytol divákovi niekoľko zrozumiteľných indícií, aby predišiel akémukoľvek nedorozumeniu. On, ktorý hral vždy iba komické postavy, neváhal a stvárnil Alcesta osobne. Komickú interpretáciu hlavnej postavy posilnil tiež podtitulom, ktorý dal svojej hre: *Mizantrop alebo Zalúbený hundroš*. Zachovalo sa tiež vzácne svedectvo o tom, ako Molière svoju postavu hral a ako ju vnímalo publikum – *List o komédii Mizantrop*, ktorého autorom je spisovateľ Jean Donneau de Visé a ktorý vyšiel ako úvod k prvému vydaniu hry (1667). Molière tento názor neodmietol, môžeme sa teda domnievať, že sa zhodoval s jeho vlastným názorom. Donneau potvrdzuje, že Molière chcel napísať „hru, v ktorej by sa mohol vysloviť proti mravom svojho storočia“, a preto sa rozhodol, že hlavným hrdinom bude „nepriateľ ľudí“, zamilovaný do kokety.

Po Molièrovej smrti tvorcovia a diváci postupne prestali vnímať smiešnosť Alcestovho konania. Predovšetkým v 18. storočí sa z neho stal takmer tragický hrdina, a to najmä zásluhou osvietenského filozofa Jeana-Jacquesa Rousseaua, ktorý sa identifikoval s postavou mizantropa a nepripúšťal, že by si Molière dovolil smiať sa z jeho

charakteru. V *Liste d'Alembertovi* (1758) obvinil Rousseau Molièra, že sa vysmieva „priamemu, úprimnému, úctyhodnému, skutočne dobrému človeku“. Prevládal názor, že Alcest – čestný človek, ktorý je až kruto úprimný a opovrhuje svetskými konvenciami – predstavuje skutočne slobodného človeka, ktorý sa právom postavil sám proti spoločnosti. Hra sa postupne posunula smerom k moralite: nezáleží na tom, že Alcest vzbudzuje nevlôľu svojich blízkych, jeho postoj je morálny a cnostný. Vyzdvihovali sa pasáže hry, v ktorých Alcest útočí na sudcov a kráľovský dvor.

Romantizmus prišiel s novou interpretáciou hlavnej postavy Molièrovej hry. Alcest, mučený láskou, sa stal temným hrdinom, obeťou svojej vášne. Spisovateľ Alfred de Musset v tej súvislosti hovorí o „mužskej veselosti, takej smutnej a hlbokjej, že keď sa smežeme, mali by sme plakať.“ Tak sa z Alcesta v priebehu storočí stával nielen sympatický hrdina (tým bol aj pre divákov Molièrovej doby), ale hrdina priam obdivuhodný, vzor hoden nasledovania.

Môžeme však Alcesta považovať za pevnú normu, od ktorej sa spoločnosť odklonila? Mohol sa pohľad diváka v 17. storočí stotožniť s Alcestovým pohľadom? Reakcie sa rôznili, ako potvrdzuje Donneau de Visé: „Hoci sa zdá byť svojím spôsobom smiešny, hovorí veľmi správne veci.“ Alcest funguje ako norma: v kontraste s ním lepšie vynieva intrigánstvo, samolúboosť či domýšľavosť ostatných postáv. Pred jeho prísnosťou a čistotou padajú masky pokrytectva. Ako hovorí postava Elianty: „Úprimnosť, priamosť, ktorou je priam posadnutý, / má v sebe hrdinské a ušľachtilé črty.“ Avšak autor

Nadežda Jelušová a Dano Heriban

Lucia Jašková a Jana Olhová

v hre určil aj smer, ktorým by sa mal uberať smiech divákov. Alcest - človek, ktorý sa nesmeje - je tým, na ktorom sa ostatní neustále zabávajú: „Ó, páni, nevedel som, že vás to tak baví,/ a že som taký vtipný!“. Alcest je na smiech ostatným postavám, a tiež divákovi (pretože skutočne je smiešny, najmä jeho protirečenia a isté donkichotstvo). Takže Alcest je normou v pomere ku spoločnosti a spoločnosť určuje normu v pomere k Alcestovi: mizantrop právom odhaľuje pretváрку a ilúzie o chode sveta, a svet má naopak pravdu, keď poukazuje na Alcestov omyl, pretože niet väčšieho šialenstva, ako keď sa tvárime, že sme zhltnúli všetku múdrosť sveta. Divák preto „váha, či sa zasmiať, uvažuje o oprávnenosti svojho smiechu“, ako napísal koncom minulého storočia profesor románskych jazykov Gérard Defaux.

Tak, ako sa menili politické a literárne súvislosti a s nimi aj verejná mienka, vyvíjala sa aj postava Alcesta. Tieto premeny si neprotirečia, lebo Molièrova hra obsahuje všetky spomínané nuansy. Nejednoznačnosť hlavného hrdinu, rozpornosť samotného žánru, ktorý Molière zaviedol vo svojich veľkých komédiách, možno uvádzali do pomykova publikum v uplynulých storočiach, sú však práve tým, čo od *Mizantropa* očakáva súčasný divák.

Monika Michnová

zdroj: *Le nouveau dictionnaire des oeuvres IV.*, Robert Laffont, 1994;
Dictionnaire des oeuvres littéraires de langue française, Bordas, 1994.

**V TOM ZÁSTUPE
CHCEM ZOSTAŤ
ODLÍŠENÝ, SÁM,
PRETOŽE
ĽUDSKÝM DAVOM
Z DUŠE POHRĎAM.**

*Mizantrop,
1. dejstvo, 1. výstup*

Marek Gejšberg, Lucia Jašková, Dominik Zaprihač a Michal Jánoš

Za **mizantropiu** možno označiť všeobecnú nechúť, nedôveru, odpor, pohrdanie alebo nenávisť k ľuďom. Mizantrop je človek, ktorý zdieľa tieto názory a pocity. Slovo mizantropia pochádza z gréckeho misos – nenávisť a anthropos – človek, ľudská bytosť.

V západnej filozofii sa mizantropia spája s izoláciou od ľudskej spoločnosti. Sokrates definuje mizantropiu vo vzťahu k blížnemu človeku ako výsledok zmareného očakávania alebo priveľkého optimizmu, pričom argumentuje, že práve umenie by mohlo potenciálnemu mizantropovi umožniť, aby pochopil, že väčšina ľudí sa nachádza uprostred medzi dobrom a zlom. Podľa Aristotela, mizantrop – v samej podstate osamelý človek – vôbec nie je človekom: musí byť buď zvieratom alebo bohom.

Je dôležité rozlišovať medzi filozofiou pesimizmu a mi-

zantropiou. Parafrazujúc Immanuela Kanta, človek je stvorený z takého krivého materiálu, že z neho nemožno urobiť nič priame. Kant teda nehlásal nepotrebnosť ľudí, ale hovoril o ich nedostatkoch ako panovačnosť, ctibažnosť a ziskuchtivosť. Za mizantropa bol všeobecne považovaný aj Arthur Schopenhauer, ktorý napísal, že „ľudská existencia musí byť nejaký omyl“. Dodajme, že pocit mizantropie preňho neznamená neľudskosť. Schopenhauer veril, že etické správanie sa k iným ľuďom je správne, pretože všetci sme súčasťou života a všetci trpíme rovnako.

Mizantropiu často sprevádzajú depresie, nízka sebaúcta a samovražedné sklony.

zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/Misanthropy>;
<http://pl.wikipedia.org/wiki/Mizantropia>

MOLIÉROV ŽIVOT A DIELO

rok	historické udalosti	život	dielo
1610	vláda Ľudovíta XIII.		
1622	Richelieu sa stáva kardinálom	15. január: v Paríži sa narodil Jean-Baptiste Poquelin (budúci Molière), jeho otec je kráľovským čalúnnikom	
1631		študuje na collége de Clermont	
1632		zomiera mu matka	
1635	založenie Francúzskej akadémie		
1637		Jean-Baptiste zloží slávnostný sľub, ktorým vstúpi do cechu čalúnnikov	
1640		štúdium práva v Orléans; Jean-Baptiste sa pohybuje v libertínskom prostredí	
1642	smrť Richelieua	príťahuje ho divadlo	
1643	smrť Ľudovíta XIII.; vláda kardinála Mazarina	január: vzdáva sa členstva v cechu čalúnnikov; 30. jún: spolu s Madeleine Béjart zakladá Illustre-Théâtre (Slávne divadlo)	

1644		1. január: prvé predstavenie nového divadla; 28. jún: po prvý raz sa objavuje meno Molière	
1645		Illustre-Théâtre skrachovalo; Molière uväznili na štyri dni kvôli dlhom; október: Molière spolu s ďalšími hercami opúšťa Paríž	
1646		spojili sa s divadelnou spoločnosťou Charlesa Dufresnea	
1646 - 1650		kočovanie: Toulouse, Albi, Carcassonne, Nantes, Poitiers, Narbonne, Agen	Molière sa podieľal na niekoľkých fraškách, zachovali sa: <i>La Jalousie du Barbouillé</i> (1646?) a <i>Le Médecin volant</i> (1647?)
1648 - 1652	Fronda		
1650		Molière sa stáva riaditeľom kočovnej divadelnej spoločnosti	
1653		knieža de Conti prevzalo patronát nad Molièrovym divadlom; až do r. 1657 sa pohybujú medzi Lyonom a Languedocom	
1654	vysviacka Ľudovíta XIV.		
1655			prvá Molièrova komédia, v Lyone: <i>L'Étourdi</i>
1656			<i>Le Dépit amoureux</i>

1657		Conti sa vzdáva patronátu	
1658		24. október: Molière hrá po prvý raz pred kráľom a dvorom, získa sálu v Petit-Bourbon, o ktorú sa delí s talianskymi divadelníkmi	
1659			<i>Smiešne preciózky (Les Précieuses ridicules)</i>
1660			<i>Domnelý paroháč (Sganarelle ou le Cocu imaginaire)</i>
1661		Molièrovi divadelníci hrajú v Palais-Royal	<i>Žiarlivý princ (Dom Garcie de Navarre ou le Prince jaloux); Škola mužov (L'École des maris); Les Fâcheux</i>
1662	Colbert sa stáva ministrom	20. február: svadba s o dvadsať rokov mladšou Armande Bějart (nevie sa, či bola dcérou Madeleine, alebo jej mladšou sestrou)	<i>Škola žien (L'École des femmes)</i>
1663			<i>Kritika Školy žien (La critique de l'École des femmes); Versaillieská improvizácia (L'Impromptu de Versailles)</i>
1664		28. január: krst Louisa, prvého Molièrovho syna, krstným otcom je kráľ; 10. november: Louisova smrť	<i>Le Mariage forcé (v Louvri); La Princesse d'Élide; Tartuffe (slávnosti vo Versailles); prvá Petícia predložená kráľovi, aby zrušil zákaz verejného uvádzania Tartuffa</i>

1665		narodenie dcéry Esprit-Madeleine; Molièrovi divadelníci sa stávajú kráľovskou divadelnou spoločnosťou; Molière ochoríe	Don Juan (<i>Dom Juan ou le festin de pierre</i>); <i>L'Amour médecin</i> (vo Versailles)
1666		Molière zatvára na dva mesiace svoje divadlo kvôli chorobe	Mizantrop (<i>Le Misanthrope</i>); <i>Lekárom proti svojej vôli</i> (<i>Le Médecin malgré lui</i>); <i>Mélicerte</i> (slávnosti v Saint-Germain)
1667	Mme de Montespan sa stáva kráľovou favoritkou	herečka Du Parc prechádza z Molièrovho divadla ku konkurencii; Molièrovi sa vracia choroba, žije v Auteuil, oddelene od manželky Armande	<i>Pastorale comique</i> (v Saint-Germain); <i>Le Sicilien ou l'Amour peintre</i> (v Saint-Germain); 5. august: jediné predstavenie hry <i>L'Imposteur</i> ; zjemnenej verzie Tartuffa; <i>Druhá petícia predložená kráľovi</i>
1668			<i>Amphitryon</i> ; <i>Georges Dandin</i> ; <i>Lakomec</i> (<i>L'Avare</i>)
1669		zomiera mu otec	<i>Tretia petícia predložená kráľovi</i> ; <i>Tartuffe</i> je uvedený v pôvodnej verzii a publikovaný s dlhým predslovom; <i>Pán z Prasiatkova</i> (<i>Monsieur de Pourceaugnac</i>)
1670		brutálny útok na Molièra v hre <i>Éloimire hypocondre</i> (autor: Le Boulanger de Chalussy)	<i>Les Amants magnifiques</i> (v Saint-Germain); <i>Meštiak sílchticom</i> (<i>Le Bourgeois Gentilhomme</i>)
1672		zomiera Madeleine Béjart; Molièrovi sa narodí tretie dieťa, syn Pierre, o necelý mesiac však umiera	<i>Učené ženy</i> (<i>Les Femmes savantes</i>)
1673		17. február: Molière umiera večer po štvrtom predstavení <i>Zdravého nemocného</i>	<i>Zdravý nemocný</i> (<i>Le Malade imaginaire</i>)

Marek Geišberg a Dano Heriban, v pozadí Viliam Hriadel

**ROMAN
POLÁK** (1957)

vyštudoval divadelnú réžiu na VŠMU v ročníku Miloša Pietora. Od roku 1984 pôsobil v Divadle SNP v Martine a zaradil sa medzi najvýznamnejších divadelných režisérov osemdesiatych rokov na Slovensku. Po roku 1990 spolupracoval s Národnými divadlami v Bratislave, Prahe a Brne, Štátnym divadlom Košice, Divadlom Andreja Bagara v Nitre, Slovenským komorným divadlom v Martine a predovšetkým s bratislavským divadlom Astorka Korzo '90. V roku 1997 získal Divadelné ocenenie sezóny, Dosku, za réžiu inscenácie Ostrovského hry *Les* v divadle Astorka Korzo '90. Jeho martinská inscenácia Čechovovej hry *Ivanov* sa stala udalosťou sezóny 2005/2006 a získala Dosku za najlepšiu inscenáciu, réžiu, scénu, kostýmy a scénickú hudbu. V rokoch 2006 – 2008 pôsobil ako riaditeľ Činohry SND. Po odchode z tohto postu režироval v júni 2009 v SND vlastnú adaptáciu Tolstého románu *Anna Kareninová* – získal za ňu Dosku za najlepšiu réžiu sezóny 2008/2009.

**ROZHOVOR S REŽISÉROM ROMANOM POLÁKOM,
NIELEN O PRIPRAVOVANEJ INSCENÁCII**

V rokoch 2001 – 2003 ste v martinskom divadle uviedli tri inscenácie podľa Molièrovych hier (*Don(a) Juan(a)*, *Striptíz Tartuffe*, *Úbohý lakomec*). Ako ich dnes spätne vnímate?

Najzaujímavejšia bola prvá z nich, *Don(a) Juan(a)* s Janou Olhovou v hlavnej postave. Mužského Dona Juana sme zmenili do ženskej podoby, kvôli čomu som hru aj upravil. Inscenácia bola vtipná, ale aj tragická, presvedčivo v nej pôsobil problém morálky. Patrí medzi tie lepšie, ktoré som v živote urobil. Ďalšie dve inscenácie sa príliš rozpadli do komédie - chýbala im jednota tragikomická niť. Rovnako ako u Shakespeara, aj v Molièrovych veľkých spoločenských komédiách funguje komickosť a tragickosť vo vzájomnom prepojení. *Don Juan*, *Tartuffe*, *Lakomec* a *Mizantrop* napádali dobovú morálku, provokovali, odhaľovali nemorálnosť a pokrytectvo. Boli chápané ako politické hry. Niektoré kráľ zakázal, Moliérovi dokonca hrozili trestom smrti. Dnes už len ťažko vyprovokujete spoločnosť, pretože sme ľahostajní. Všade prítomné pokrytectvo vnímame ako niečo samozrejmé a prirodzené, voči čomu nemá zmysel sa búriť. Zvyčajne nás šokuje, ak je niekto úprimný, čestný a pravdovravný.

***Mizantropa* režírujete sedem rokov po premiére poslednej zo série Molièrovych hier. Medzitým ste v Martine urobili úspešného, oceňovaného *Ivanova*. Prečo opäť Molière? Vnímate prepojenie s predchádzajúcimi inscenáciami? Je ňou politikum, o ktorom hovoríte?**

Lucia Jašková a Marek Gejšberg

Mizantrop je problematická hra - menej akčná než *Don Juan*, *Tartuffe* či *Lakomec*. Je veľmi ťažké urobiť ju pravdivo, zaujímavo, ale i atraktívne. Má jednoduchú zápletku, ide viac o rétoriku, myšlienky, vyjadrenie názoru autora prostredníctvom postáv. Molière kritizuje dvorskú – dnes by sme povedali vládnu - morálku, pokrytectvo v spoločnosti aj v politike, kritizuje súdy, ich neobjektívnosť, úplatkárstvo a prisluhovanie tým, čo majú bližšie k vláde. A kritizuje tiež falošnosť obyčajných medziludských, mužsko-ženských vzťahov. Upozorňujem, že stále hovoríme o autorovi, ktorý písal pred takmer štyristo rokmi. Keď som inscenoval v Martine už spomínané Moliérove hry, uvažoval som o možnosti uzavrieť celý cyklus *Mizantropom*. Nenašiel som však k nemu kľúč, preto som ho nerobil. Asi som sa rozhodol správne, za tie

roky totiž morálka v našej spoločnosti ešte viac upadla. Mám pocit, že hra sa ešte výraznejšie hodí do súčasného sveta, kde už neexistujú takmer žiadne zábrany. Ľudia kradnú, klamú, podvádzajú... Žijeme v zvláštnej dobe dvadsaťročného porevolučného šoku. Verím, že toto obdobie postupne prekonáme. Budeme však musieť začať od začiatku a znovu si hľadať vlastnú morálnu identitu. V politike, podnikaní aj súkromnom živote si musíme vytvoriť prirodzene rešpektované mantinely, ktoré momentálne neexistujú.

V Molièrovych časoch pôsobil hlavný hrdina hry, Alcest, komicky vo svojej zásadovosti. Je dnešný Alcest tiež komickým hrdinom?

To je základný problém inscenácie. Naozaj môžeme

Marek Gejšberg, Nadežda Jelušová,
v pozadí Michal Jánoš, Lucia Jašková a Dominik Zaprihač

brať vážne tohto hrdinu - človeka, ktorý bojuje za pravdivosť, čistotu, morálnosť spoločnosti, keď my všetci sme svojím spôsobom pokrytci? Áno, hlavný hrdina môže pôsobiť komicky. Môj režijný prístup však spočíva v tom, že sa nesnažím, aby bol komický, ale aby na ostatné postavy v inscenácii pôsobila komicky práve jeho snaha byť pravdivým, čestným a nepokryteckým človekom. Tí, ktorí chcú naprávať spoločnosť, pôsobia dnes na väčšinu ľudí komicky. V tom je tragédia súčasnosti, a preto takúto hru potrebujeme práve dnes.

Kto sú teda dnešní mizantropi?

Máme ich málo, nevieme o nich. Možno každý z nás pozná jedného, dvoch ľudí vo svojom okolí, ktorí sa snažia o česnosť. A to je pozitívne. Existujú tu niektoré mimovládne

občianske združenia, ktoré upozorňujú na pochybenia vo verejnom sektore. Musia pôsobiť veľmi komicky na „podnikateľov“, ktorí kradnutie zo štátneho považujú za samozrejmosť. Bez ľudí, ktorí sa snažia odhaľovať nespravodlivosť, spoločnosť zvlčí, stáva sa agresívnou, neplatia v nej pravidlá, sudy nerozhodujú podľa zákonov. To všetko nám hrozí, ak si na takéto stav zvykneme a rezignujeme.

V inscenácii ste spolu so scénografom Pavlom Borákom priniesli na javisko imitáciu skutočnosti - umele predmety, kvety, jedlo, kamene; postavy si môžu nasimulovať prežívanie, zmeny počasia. Znamená to, že poukazujete práve na spomínanú nefunkčnosť spoločnosti?

Lucia Jašková a Marek Geišberg

Celý súčasný svet je imitáciou. To pravé, skutočné môžeme nájsť len veľmi ťažko v dnešnom virtuálnom svete, kde veci fungujú v akomsi umelom režime. Nájsť dnes prirodzenosť je veľmi zložitá. Takže na javisku je všetko umelé, štylizované. Ak však v tomto štylizovanom svete zaznejú pravdivé, skutočné, potrebné myšlienky, práve vtedy si uvedomíme umelosť nielen javiskového sveta, ale snáď aj umelosť nášho súčasného života.

Máte vy sám niekedy pocit, že v sebe máte niečo z mizantropa?

Každý človek, ktorý sa snaží prostredníctvom umenia otvárať oči svojim spoluobčanom, má po istom čase pocit akéhosi donkichotstva, nezmyselnosti, zbytočnosti. Snaží sa nastaviť spoločnosti zrkadlo, ale spoloč-

nosť si to zrkadlo nevšíma a ide nezadržateľne svojou vlastnou cestou. Sila umenia je predovšetkým v prežívaní jednotlivca, citlivého diváka. Umenie nedokáže oslovovať masy, vie však dať nádej tým, ktorí sú na to vnútorne pripravení. Klamal by som, keby som tvrdil, že nemám pocity márnosti. Našťastie, ešte stále vo mne víťazí pocit, že sa nemôžem vykašľať na niečo, čomu sa venujem už tridsať rokov, pretože by som poprel zmysel svojho života.

Čo vás inšpiruje, keď máte pochybnosti? Čo vás na divadle ešte stále baví?

Na divadle ma baví to, keď ma divadlo naozaj baví. A začne ma baviť vtedy, keď naozaj o niečo ide a keď viem, že to chápú aj moji spolupracovníci. Najkrajšie je, keď sa

mi podarí zapáliť ich pre spoločnú vec a uveria, že to má význam a zmysel. Keď sa režisérovi nepodarí presvedčiť svojich kolegov, vznikne inscenácia, ktorá možno nie je zlá, ale chýba jej ľudský presah, istota, že ide o niečo zmysluplné. Naopak, keď sa to podarí, vznikne živá inscenácia a na diváka sa prenáša energia, z ktorej dielo vzniklo. Herci prenášajú energiu na divákov, diváci si tú energiu poznania odnášajú domov a podelia sa s ňou so svojimi blízkymi, so všetkými ľuďmi, s ktorými o inscenácii hovoria. Toto rozdávanie energie zážitku je nádejou pre tvorcov, že ich práca nie je zbytočná.

Viete byť aj vy taký divák? Čo vás v poslednej dobe zasiahlo natoľko, že ste to odporúčali svojim kolegom či blízkym?

Pokiaľ ide o moju prácu, párkrát v živote sa mi stalo, že som sa pozeral na vlastnú inscenáciu, ako keby som s ňou nemal nič spoločné. Celá energia sa natoľko prejavila do suverenity hercov, že som ju vnímal ako bežný divák, zabával som sa a mal som pocit, že tá inscenácia má význam a funguje bez toho, aby som v nej cítil svoju režijnú konštrukciu. A zažil som tiež viaceré skvelé inscenácie, naposledy to bol pred pár rokmi *Othello* v Münchener Kammerspiele od belgického režiséra Luka Percevala alebo dvanásťhodinová inscenácia viacerých Shakespearových hier *Do krvi!* od toho istého režiséra, ktorú som pred desiatimi rokmi videl na Pražskom divadelnom festivale nemeckého jazyka. Bol to pre mňa šialený, možno až životný zážitok. Určite by sa našli ďalšie a ďalšie dobré inscenácie. A to nás ženie ďalej.

Marek Geišberg a Tomáš Vravník, v pozadí Viliam Hriadel

Tomáš Tomkuljak a Lucia Jašková

PRIPRAVUJEME...

Yasmina Reza **Kumšt**
réžia **Peter Mankovecký**

Yasmina Reza, parížska rodáčka iránsko–maďarského pôvodu, patrí k strednej generácii francúzskych dramatikov a v súčasnosti je jednou z najuznávanejších a najhranejších autorov divadelných textov na svete. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia ju preslávila jej románová tvorba a veľký úspech následne zožali i jej drámy. Na slovenských javiskách mohli diváci vidieť jej hry *Kumšt*, *Život na trikrát* a *Boh masakra*.

Hra *Kumšt* je komédiou o priateľstve troch mužov, o umení, o neviditeľnej hranici medzi umeleckým majstrovstvom a umeleckým podvodom. Umne napísaná komédia o umeleckom diele je metaforou života, plnokrvného priateľstva a rešpektu, ale aj metaforou pokryteckej morálky s množstvom konvencií. Negatívne prejavy však atakujú diváka komediálnymi javiskovými prostriedkami, predovšetkým textovou a situačnou komikou či zlomyselnou a vtipnou absurditou.

Kumšt ponúka inteligentnú zábavu a predovšetkým výborné herecké príležitosti pre troch skúsených hercov na vrchole tvorivých síl. Martin Horňák, Ján Kozuch a František Výrostko takými hercami bezpochyby sú. Réžisér Peter Mankovecký svojimi réžiami inscenácií *Na koho to slovo padne*, *Testosterón* či *Okuliare Eltona Johna* presvedčil divadelnú verejnosť i odbornú kritiku, že aj bláznivá komédia, častokrát označovaná aj ako „bulvárna“, môže byť vkusná, inteligentne a divadelne čisto postavená a môže byť „kumštom“ divadelným.

Róbert Mankovecký

generálny partner SKD

SLOVENSKÁ
S P O R I T E Ľ Ň A

SPA&AQUAPARK Turčianske Teplice

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s.
ul. SNP 519, 039 12 Turčianske Teplice, tel: 043/4913 460, -463, -865
e-mail: spamanager@therme.sk; marketing@therme.sk

Vaše miesto oddychu!

Využite naše špeciálne ponuky a doprajte si pár chvíľ oddychu a vodnej zábavy!
Viac informácií nájdete na našej webovej stránke.

www.therme.sk

aquapark.therme.sk

HLAVNÍ PARTNERI

Stahl
cestovná agentúra
TUI ReiseCenter

Dovolenka s nami trvá dlhšie!
www.stahl.sk

info: +421 43 4221855

+421 43 4223152

HLAVNÍ PARTNERI

HLAVNÍ PARTNERI

University of Oxford

knížnica Lincoln College, Oxford

Kam to chceš dotiahnuť ty?

SKANSKA

Nadácia Tatra banky je tu pre všetkých, ktorí sa chcú stále zlepšovať, vzdelávať a v živote niečo dosiahnuť. Prostredníctvom programov a grantov Nadácie Tatra banky prinášame nové inšpiratívne stretnutia s výnimočnými ľuďmi, podporujeme najlepších študentov a vytvárame atraktívne príležitosti na zvyšovanie kvality vzdelania. Ak chcete na sebe pracovať a rozvíjať sa v tom, v čom ste naozaj dobrí, my vás veľmi radi podporíme.

:ideme za najlepšimi

www.nadaciatatrabanky.sk

HLAVNÍ PARTNERI

VŠADE DOBRÉ,
DOMA NAJLEPŠIE

Vychutnajte si divadelnú sezónu s pivom **Martiner**

RAJEC®

DIVADLO PODPORILI

Mercedes-Benz

➤ **ZNALECKÉ POSUDKY**

z odborov

stavebníctvo, elektrotechnika, strojárstvo, ekonómia a manažment, ekonomika a riadenie podnikov, bytové zariadenia, energetika, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, keramika, koža a kožušnice, výrobky, obuv, textilie, drahé kovy a kamene, klenoty, hodiny, doprava cestná, priemyselné vlastníctvo, strelné zbrane a výbušniny

➤ **ENERGETICKÉ AUDITY**

objektívne posúdenie nákladov na energiu, optimalizácia spotreby a návrhy opatrení

➤ **DODÁVKY VODOMEROV**

suchobežné, mokrobežné vodomery

Kontakt:

Sládkovičova 10, 036 01 Martin

Tel.: 043/ 4222 628, Fax: 043/ 4308 311,

e-mail: jhs@jhs.sk, Web: www.jhs.sk

grand hotel **permon** ****

MAGICKÉ Miesto ODDYCHU A ZDRAVIA

permon's Paradise

Vychutnajte si **magické miesto oddychu a zdravia** s najväčším hotelovým wellness komplexom, jedinečným detským kútikom s odborným dozorom, množstvom doplnkových služieb a unikátnym výhľadom na majestátny tatranský štít Kriváňa. Využite atraktívne pobytové balíčky a zažite neopakovateľnú atmosféru Grand hotela Permon****

Rezervácie: +421 914 33 00 33, rezervacie@hotelpermon.sk
www.hotelpermon.sk

Grand hotel Permon****

Podbanské, Vysoké Tatry

PARTNERI DIVADLA

Viena international
EIN UNTERNEHMEN DER HEULEK METAL & PLASTICS GROUP

MADE IN SWITZERLAND
nahrin

NOVÝ MARTIN
atraktívna adresa

FATRA-GLOBAL
DOVOZ KVALITNÝCH VÍŇ Z FRANCÚZSKA

kvetinové koše na premiéru venovala

MEDIÁLNI PARTNERI

gaya®
neobmedzený internet

.týždeň

TURČIANSKE NOVINY

MY

DENNÍK
SME

vlmedia
reklamná agentúra

EUROAWK

Zoznam.sk

PATRIOT

SLOVENSKÁ SPRÁVODAJSKÁ TELEVÍZIA

Informačný systém Turca
www.turiecinfo.sk

mójMartin.sk
www.mojmartin.sk

festivaly.sk

Program
k inscenácii **Mizantrop**

zostavila, zodpovedná
redaktorka
Monika Michnová

foto
Branislav Konečný

fundraising a reklama
Soňa Buckulčíková

vizuál inscenácie
Pavel Borák

layout bulletinu
Dalibor Palenčík

tlač
P+M Turany

cena
1€

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
Tel.: 043/ 422 40 98 (spojovateľ)
www.divadlomartin.sk

riaditeľ **František Výrostko**
umelecký šéf **Peter Gábor**
šéf výpravy **Jozef Ciller**

Zriaďovateľom
Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

Ž I L I N S K Ý
samosprávny kraj

